



11.06.2012

Sj/1

## § 722

### Liikuntatoimen kokonaisselvityksen loppuraportti

HEL 2011-002585 T 00 00 02

#### Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä liitteenä olevan liikuntatoimen kokonaisselvityksen loppuraportin saatuine lausuntoineen tiedoksi ja kehottaa liikuntavirastoa ja liikuntalautakuntaa jatkamaan liikuntastrategian valmistelua selvityksessä ja lausunnoissa esitetyn huomioon ottaen yhdessä asianomaisten kaupungin hallintokuntien ja liikuntapalveluja tuottavien tahojen kanssa. Liikuntastrategian tulee kattaa koko kaupungin liikuntatoimi ja liikuntakonsernina tunnettu kokonaisuus.

Liikuntastrategian valmistuttua vuoden 2012 aikana sen sisältämät liikuntastrategiset linjaukset tullaan sisällyttämään Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan vuosille 2013-2016. Strategian pohjaksi tehdään selvitys siitä miten paljon ja millaisia liikuntamuotoja eri asukasryhmät käyttävät sekä miten kaupungin tuet jakautuvat eri asukasryhmien ja liikuntamuotojen kesken.

#### Käsittely

Vastaehdotus:

Ville Ylikahri: Lisätään päätösesityksen ensimmäisen kappaleen loppuun lause:

Liikuntastrategian tulee kattaa koko kaupungin liikuntatoimi ja liikuntakonsernina tunnettu kokonaisuus.

Kannattajat: Osku Pajamäki

Vastaehdotus:

Ville Ylikahri: Lisätään päätösesitykseen toiseksi kappaleeksi seuraava:

Liikuntaviraston ja konserniyksiköiden palvelutuotannon kustannuksia tulee vertailla nykyistä paremmin. Konserniohjauksen vahvistamista esimerkiksi velvoittavien palvelusopimuksin tulee harkita.

Kannattajat: Osku Pajamäki

Vastaehdotus:

Outi Ojala: 2 kpl:n loppuun:

Strategian pohjaksi tehdään selvitys siitä miten paljon ja millaisia liikuntamuotoja eri asukasryhmät käyttävät sekä miten kaupungin tuet jakautuvat eri asukasryhmien ja liikuntamuotojen kesken.



11.06.2012

Sj/1

Kannattajat: Ville Ylikahri

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään päätösesityksen ensimmäisen kappaleen loppuun lause: Liikuntastrategian tulee kattaa koko kaupungin liikuntatoimi ja liikuntakonsernina tunnettu kokonaisuus.

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 15

Sirpa Asko-Seljavaara, Arto Bryggare, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Kimmo Helistö, Tarja Kantola, Elina Moisio, Outi Ojala, Jan D Oker-Blom, Osku Pajamäki, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Laura Rissanen, Johanna Sumuvuori, Ville Ylikahri

Tyhjä: 0

Poissa: 0

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään päätösesitykseen toiseksi kappaleeksi seuraava: Liikuntaviraston ja konserniyksiköiden palvelutuotannon kustannuksia tulee vertailla nykyistä paremmin. Konserniohjauksen vahvistamista esimerkiksi velvoittavin palvelusopimuksin tulee harkita.

Jaa-äännet: 8

Sirpa Asko-Seljavaara, Arto Bryggare, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Jan D Oker-Blom, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Laura Rissanen

Ei-äännet: 7

Kimmo Helistö, Tarja Kantola, Elina Moisio, Outi Ojala, Osku Pajamäki, Johanna Sumuvuori, Ville Ylikahri

Tyhjä: 0

Poissa: 0

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: 2 kpl:n loppuun:



11.06.2012

Sj/1

Strategian pohjaksi tehdään selvitys siitä miten paljon ja millaisia liikuntamuotoja eri asukasryhmät käyttävät sekä miten kaupungin tuet jakautuvat eri asukasryhmien ja liikuntamuotojen kesken.

Jaa-äännet: 6

Sirpa Asko-Seljavaara, Juha Hakola, Jan D Oker-Blom, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Laura Rissanen

Ei-äännet: 9

Arto Bryggare, Jussi Halla-aho, Kimmo Helistö, Tarja Kantola, Elina Moisio, Outi Ojala, Osku Pajamäki, Johanna Sumuvuori, Ville Ylikahri

Tyhjä: 0

Poissa: 0

**Esittelijä**

apulaiskaupunginjohtaja  
Ritva Viljanen

**Lisätiedot**

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
hannu.hyttinen(a)hel.fi

**Liitteet**

- 1 Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvitys; loppuraportti
- 2 Urheiluhallit Oy:n lausunto liikuntatoimen kokonaisselvityksestä
- 3 Stadion-säätiön lausunto
- 4 Jääkentäsäätiön lausunto

**Otteet**

**Ote**

Ulkopuoliset lausunnonantajat

**Päätösehdotus**

Kaupunginhallitus päättäneen merkitä liitteenä olevan liikuntatoimen kokonaisselvityksen loppuraportin saatuihin lausuntoihin tiedoksi ja kehottaa liikuntavirastoa ja liikuntalautakuntaa jatkamaan liikuntastrategian valmistelua selvityksessä ja lausunnoissa esitetyn huomioon ottaen yhdessä asianomaisten kaupungin hallintokuntien ja liikuntapalveluja tuottavien tahojen kanssa.

Liikuntastrategian valmistuttua vuoden 2012 aikana sen sisältämät liikuntastrategiset linjaukset tullaan sisällyttämään Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan vuosille 2013-2016.

**Esittelijä**

**Postiosoite**  
PL 1  
00099 HELSINGIN KAUPUNKI  
hallintokeskus@hel.fi

**Käyntiosoite**  
Pohjoisesplanadi 11-13  
Helsinki 17  
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

**Puhelin**  
+358 9 310 1641  
**Faksi**  
+358 9 655 783

**Y-tunnus**  
0201256-6

**Tilinro**  
FI0680001200062637  
**Alv.nro**  
FI02012566



## Selvitystyö

Helsingin kaupunginhallituksen vuoden 2012 talousarvion valmistelua ohjaavissa kannanotoissa 28.3.2011 kaupunginhallitus kehotti ennen liikuntastrategiasta päättämistä toteuttamaan ulkopuolisen kokonais selvityksen liikuntatoimesta .Talous- ja suunnittelukeskuksen toteuttaman kilpailutuksen tuloksena selvityksen toteuttajaksi valittiin Ramboll Management Consulting (RMC).

Selvitystyö käynnistyi elokuussa 2011 ja selvityksen loppuraportti valmistui 30.11.2011.

Kaupunginhallitus päätti 23.1.2012 merkitä liikuntatoimen kokonais selvityksen loppuraportin tiedoksi ja pyysi raportista lausunnot liikuntalautakunnalta, kiinteistö lautakunnalta, kulttuuri- ja kirjastolautakunnalta, yleisten töiden lautakunnalta, opetuslautakunnalta, talous- ja suunnittelukeskukselta sekä liikuntapalveluja tuottavilta kaupunkikonsernin tytäryhteisöiltä (Urheiluhallit Oy, Jääkenttä säätiö sekä Stadion- säätiö). Samalla kaupunginhallitus kehotti liikuntavirastoa kiirehtimään liikuntastrategiaan valmistelua.

Selvityksen tavoitteena on jäsentää Helsingin liikuntatoimen kenttää ja tuottaa konsernitason päätöksentekoa varten kokonais näkemys liikuntatoimen alueen toiminnasta. Kaupungin liikuntatoimi ja liikuntakonserniksi kutsuttu kokonaisuus koostuu liikuntavirastosta, liikuntapalveluja tuottavista kaupunkikonserniin kuuluvista säätiöistä ja yhtiöistä sekä kaupungin avustuksia saavista yhteisöistä. Selvityksessä tarkasteltiin mm. seuraavia osatekijöitä:

kustannustehokkaita tapoja hallita ja organisoida liikuntatoimi kaupunkikonsernin kokonaiset huomioiden ja jakaa toiminnot ydinpalveluihin ja tukipalveluihin,

liikuntaviraston kiinteistöjen hallintaa ja tonttien välivuokrausta,

liikuntapaikkojen palveluverkon suunnittelua ja hallintatapoja,

liikuntakiinteistöjen investointien ja rahoituksen sekä elinkaaren hallintaa sekä

tuotettiin edellä mainittuja osatekijöitä koskevia johtopäätöksiä ja kehittämisehdotuksia.

Selvityksen tiedonkeruu perustui laajalti eri sidosryhmien kuulemiseen. Selvityksen yhteydessä kuultiin mm. liikuntaviraston sekä liikuntapalveluja tuottavien konserninosien johtoa ja keskeisiä asiantuntijoita, liikuntaseurojen edustajia sekä kaupungin konserniohjauksesta vastaavia tahoja. Selvityksessä hyödynnettiin



runsaasti myös olemassa olevaa palvelujen tuottamista ja toimintaa koskevia dokumenttiaineistoja sekä aikaisempia liikuntatoimessa tuotettuja raportteja ja selvityksiä.

### Selvitysraportin keskeiset johtopäätökset

Selvityksen johtopäätöksissä todettiin mm., että konserniohjauksessa tulisi painottaa liikunnan substanssiin perustuvaa konserniohjausta ja että tämä tulisi toteuttaa siten, että liikuntapalveluja tuottavien yhteisöjen ja kaupungin välillä olisi esimerkiksi velvoittavia palvelusopimuksia. Palvelutuotannon jakaantuminen eri tahoille koetaan selvityksen perusteella joustavaksi toimintamalliksi. Kriittiset arviot kohdistuvat selvityksen mukaan konserniohjaukseen liittyvien roolien tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen sekä liikuntafoorumien toiminnan kehittämiseen.

Selvityksessä ei varsinaisesti arvioitu kustannustehokkuutta konserniyksiköiden välillä tai suhteessa liikuntaviraston toimintaan, koska vertailukelpoisia tietoja ei ollut saatavilla. Selvityksen johtopäätöksissä on kuitenkin todettu, että palvelutuotannon kustannustehokkuutta tulisi jatkossa tarkastella esimerkiksi erillisen selvityshankkeen kautta.

Selvityksessä on otettu myös kantaa liikuntapalvelujen tukijärjestelmän tarkoituksenmukaisuuteen ja ehdotettu, että erilaisia tukimuotoja tulisi yhdistää selkeämmiksi kokonaisuuksiksi. Esimerkiksi uusien liikuntapaikkojen rakentamisen yhteydessä rakentamisen yhteydessä ns. välivuokrausmenettelyä tulisi kehittää siten, että pinta-alaan perustuvaa subventiökäytäntöä täydennettäisiin palvelujen sisältöihin ja velvoitteisiin sidotuilla kriteereillä. Samoin laitosavustusten vastikkeellisuutta tulisi tehostaa siten, että avustukset sidottaisiin palvelutuotantoon kytkeytyviin tavoitteisiin ja velvoitteisiin.

Palveluverkon suunnittelua koskevat johtopäätökset ja kehittämissuosituksukset liittyvät opetusviraston sekä liikuntatoimen alaisten liikuntapaikkojen käytön hallinnointiin ja tilanvarausjärjestelmien kehittämiseen.

Selvityksessä tarkasteltiin vielä liikuntakiinteistöjen suunnittelua, rakentamista ja hallinnointia. Selvityksen perusteella kyseiseen toimintamalliin ei liity epäkohtia. Selvityksen mukaan ei voi tehdä johtopäätöstä, olisiko liikuntaviraston kiinteistöjen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon toimintojen siirto tilakeskukseen tarkoituksenmukaista. Jos siirtäminen koetaan konsernijohtamisen näkökulmasta edelleen tarkoituksenmukaiseksi, tulisi siihen liittyviä hyötyjä ja haittoja selvittää tarkemmin.

### Lausuntoyhteenveto



### Yleisten töiden lautakunta

Yleisten töiden lautakunta toteaa mm., että rakennusvirastolla on keskeinen rooli liikuntaviraston yhteistyökumppanina ulkoilu- ja ulkoliikuntapaikkojen palveluverkon, kuten mm. ulkoilureittien, lähiliikuntapaikkojen ja puistoissa sijaitsevien jääkenttien ja pelikenttien ylläpitäjänä.

Lautakunnan mielestä liikuntapalveluja tulee tarkastella kokonaisuutena ja tavoitella mahdollisimman toimivaa ja kustannustehokasta palveluverkkoa sekä kattavaa käyttöastetta hallintokuntarajoista riippumatta. Lisäksi verkostoa tarkasteltaessa tulee sovittaa yhteen järjestäytyneen seuratoiminnan ja vapaamuotoisen asukasliikunnan tarpeet.

Lähiliikuntapaikkojen verkostoa on tarkasteltaessa selvityksessä on todettu, että koulujen pihat sopivat erinomaisesti lähiliikuntapaikoiksi. Lähiliikuntapaikkoihin liittyvää yhteistyötä tuleekin lisätä. Verkostotarkastelun keinoin tavoin tulisi tarkastella muitakin ulkoiluun, ulkoliikuntaan ja liikkumiseen liittyviä palveluja, kuten esimerkiksi talviaurattuja reittejä, jääkenttiä ja pelikenttiä. Hyvänä esimerkkinä verkostotarkastelusta on skeittipaikkaverkoston kehittäminen ja poikkihallintokunnallisen skeittiryhmän aktiivinen yhteistyö. Erityisesti ylläpidon vastuut ja asukkaille tiedottaminen vaativat tarkentamista. Myös rakentamattomien liikuntapaikkavarausten ylläpito tulee varmistaa. Yleisten töiden lautakunnan näkemyksen mukaan työnjako liikuntaviraston ja rakennusviraston kesken tulee näiltä osin määritellä nykyistä tarkemmin.

Merkittävimpien liikuntapaikkarakentamisen osalta yhteistyö liikuntaviraston kanssa on ollut sekä suunnittelun että rakentamisen osalta tuloksellista. Lautakunnan mielestä työnjakoa liikuntaviraston ja rakennusviraston välillä on kuitenkin tarpeen määritellä nykyistä tarkemmin, siten että liikuntavirastolla tulee olla vastuu kaikesta liikunnan ja urheilutoiminnan järjestämisestä. Rakennusviraston tulisi olla mukana liikuntastrategian laadinnassa, koska rakennusvirastolla on keskeinen rooli liikuntaviraston yhteistyökumppanina. Virastojen toimintastrategioiden tulee olla toisiaan tukevia ulkoilu- ja ulkoliikuntapalvelujen osalta.

### Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunta toteaa, että kaupunkikonsernin linjausten mukaan kiinteistöjen vuokraamisesta, rakentamisesta ja kunnossapidosta vastaa kaupungin tilakeskus. Tästä linjauksesta poiketen liikuntavirasto vastaa nykyisin liikuntatilojen suunnittelusta, tilojen hallinnasta, rakennuttamisesta ja ylläpidosta itsenäisesti. Kiinteistövirasto vuokraa liikuntavirastolle sen tarvitsemat maa-alueet ns. sisäisenä



vuokrauksena ja liikuntavirasto vuokraa hallinnassaan olevia alueita ulkopuolisille tahoille.

Kiinteistölautakunta toteaa, että liikuntatoimen tilojen suunnittelun, hallinnoinnin, rakennuttamisen ja vuokrauksen siirtäminen tilakeskukseen yhdenmukaistaisi suunnittelun ja rakennuttamisen menettelytapoja ja tavoitteita, edistäisi yhteisten tietojenkäsittelyohjelmien kehittämistä ja käyttöönottoa sekä yhdenmukaistaisi ylläpidon tavoitteita, koulutusta ja laatutavoitteita. Vastuunjako selkeytyisi erityisesti sellaisten kiinteistöjen osalta, jossa toimii liikuntaviraston lisäksi muita tilakeskuksen vuokralaisia. Myös rakennushankkeiden organisointi yksinkertaistuisi erityisesti sellaisten hankkeiden osalta, joissa tulee tiloja sekä liikuntavirastolle että muille käyttäjille.

Kiinteistölautakunta suhtautuu tehtävien siirtoon mahdollisuutena kehittää ja yhtenäistää kaupunkikonsernin toimintoja ja osallistuu mahdollisiin jatkoselvityksiin ja toteaa, että mikäli liikuntatoimen tilojen ja rakennusten suunnittelu, rakennuttaminen, vuokraus ja ylläpito siirretään tilakeskukseen, tulisi tilakeskukseen siirtää myös tarvittavat henkilöresurssit ja investointimäärärahat.

Lisäksi kiinteistölautakunta toteaa, että tilakeskus on käynnistänyt kehitystoimenpiteitä kiinteistön hoidon ja huollon sekä teknisen isännöinnin kilpailuttamiseksi.

#### Liikuntalautakunta

Liikuntalautakunta toteaa, että erityisosaamista vaativa liikuntakiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen ja hallinta tulee säilyttää liikuntavirastossa. Usein liikuntakäyttöön suunnitellut tilat eivät sovellu kovin helposti muuhun käyttöön.

Mikäli liikuntakiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen ja hallinta siirrettäisiin tilakeskukseen, niin siitä huolimatta ulkoliikuntapaikkojen, ulkoilualueiden, saarien, erilaisten reittien, venesatamien ym. suunnittelu, rakentaminen ja hallinta jäisivät edelleen liikuntavirastoon. Tämä jakautuminen aiheuttaisi monia ongelmia esim. liikuntapuistoissa joissa on sekä sisä- että ulkoliikuntapaikkoja.

Liikuntalautakunta katsoo, että selvityksen keskeinen johtopäätös on liikuntatoimen roolin vahvistaminen liikuntapalveluiden kokonaisuudessa ja että liikuntapalveluja tuottavien kaupunkiyhtiöiden, säätiöiden ja kaupungin välillä tulisi määritellä tarkemmin eri toimijoiden väliset roolit ja velvoitteet. Liikuntalautakunta katsoo, että liikuntalautakunnalla tulisi olla aito vaikutusmahdollisuus liikuntatoimen talousarvioon sisällytettyihin ns. laitosavustusten jakamiseen. Avustukset tulisi voida sitoa sovittuihin palvelutuotantoon



kytkeytyviin tavoitteisiin ja velvoitteisiin, jotta koko kaupungin liikuntapalveluita voitaisiin seurata ja ohjata haluttuun suuntaan.

Liikuntalautakunta toteaa lisäksi, että selvityksessä esitettyä kustannustehokkuuden vertailua voidaan tietyin edellytyksin pitää hyvänä asiana. Liikuntatoimen ja koulujen liikuntapaikkojen tilanvarausjärjestelmien yhdistämistä pidetään kannatettavana tavoitteena. Samoin liikuntavirasto jatkaa selvityksessä esitettyjä liikuntapaikkojen ylläpidon ja hoidon vaihtoehtoisten tuottamistapojen kokeiluja. Liikuntatoimi jatkaa liikuntastrategian valmistelua kokonaisselvityksen pohjalta yhdessä liikuntapalveluja tuottavien tahojen kanssa.

Liikuntatoimi tekee laajasti yhteistyötä monien kaupungin virastojen ja laitosten, kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen sekä muiden liikuntapalveluita tuottavien tahojen kanssa. Tavoitteena on valmisteilla näiden tahojen kanssa yhteisiä liikuntahankkeita Helsingin kaupungin vuosien 2013 – 2016 strategioihin, joilla voidaan vastata mm. liikkumattomuuden haasteisiin.

#### Nuorisolautakunta

Nuorisolautakunta korostaa lähiliikuntapaikkojen merkitystä ja niiden tuottamista ja toteuttamista yhteisesti kumppanihallintokuntien ja alueen muiden toimijoiden kesken. Asiassa on jo tehty ja on jatkossakin tarpeen tehdä tuloksellista yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yhteisten harrastus- ja liikuntahankkeiden toteuttamisessa. Raportissa mainituissa paikallisista kumppanuuksista olisi voinut todeta nuorisoasiainkeskuksen, jonka ryhmämuotoisessa toiminnassa liikunnalla on merkittävä osuus. Nuorisoasiainkeskuksen etuna lähiliikunnan yhteisessä edistämisessä on luonnollinen yhteys niihin paikallisiin nuoriin, jotka ovat organisoidun liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella.

Lisäksi lautakunta toteaa, että liikuntatoimi on myös merkittävä liikunta- ja urheiluseurojen tukija laajalla avustustoiminnallaan. Avustusvalikoimaa voisi ehkä laajentaa suuntaamalla tukea nopeasti ja projektimaisesti syntyneille nuorten liikuntaryhmille, joissa toimiminen tukee nuorten sosiaalista kiinnittymistä merkitykselliseen ryhmään, vahvistaa terveyttä edistävää liikkumista ja lisää nuoren elämänhallintaa.

Nuorisoasiainkeskus on valmis tiiviiseen kumppanuuteen liikuntaviraston ja paikallisten nuorten kanssa lähiliikunnan edistämiseksi, kun suunnitellaan toimintoja ja liikuntapaikkoja yhdessä nuorisolain velvoitteen mukaisesti.

#### Opetuslautakunta





Opetuslautakunta toteaa, että palveluverkkoa, kaavoitusta ja rakentamista koskeva yhteistyö on tärkeä opetusviraston ja liikuntaviraston välillä. Lähiliikuntapaikkojen kehittämisen poikkihallinnollisesta yhteistyöstä on myönteisiä kokemuksia ja yhteistyötä tulisi edelleen jatkaa. Tämä yhteistyö lisää palveluverkon kattavuutta ja rakentamisen kustannustehokkuutta. Samalla tulisi myös ottaa huomioon kuntalaisten mahdollisuus osallistua suunnitteluun samoin kuin koulujen oppilaiden osallisuus.

Opetuslautakunta yhtyy näkemykseen siitä, että liikuntapaikkojen hallinnointia tulisi yhdenmukaistaa niin, että ne palvelisivat asiakkaita entistä paremmin. Opetustoimi suhtautuu myönteisesti selvitystyöhön, joka koskee liikuntatilojen soveltuvuuden arviointia eri liikuntamuodoille. Yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen opetusviraston ja liikuntaviraston välillä edesauttaa tilojen käytön tehostamista. Opetuslautakunta esittää, että strategian valmistelutyössä on mukana tarkoituksenmukaisella tavalla opetusvirasto.

Liikuntakiinteistöjen suunnittelussa, myös peruskorjauksessa, tehdään opetus- ja liikuntaviraston välillä yhteistyötä. Koska opetustoimen kiinteistöjen investointirahat samoin kuin hankesuunnittelu ja rakennuttaminen on kiinteistöviraston vastuulla, on tärkeää, että yhteistyössä jo kaavoitusvaiheessa on vahvasti mukana tilakeskus.

#### Kulttuuri- ja kirjastolautakunta

Kulttuuri -ja kirjastolautakunta toteaa, että helsinkiläisen kulttuuripolitiikan tavoitteet ovat pitkälti yhteneväisiä liikunta- ja nuorisopolitiikan tavoitteiden kanssa, joita ovat elämänlaadun ja toimintakykyisyyden parantaminen, yhteisöllisyyden ja syrjäytymiskehityksen ehkäisy sekä monikulttuurisen kaupungin kehitys. Lautakunta toteaa myös, että stadion -rakennusta tulee jatkossakin voida käyttää niin urheilun, musiikin ja kulttuurin suurtahtumiin.

Lautakunta pitää tärkeänä koulutilojen yhteiskäytön kehittämistä tärkeänä tavoitteena alueilla, jossa ei ole omaa kulttuurikeskuksen aluetaloa. Yhteiskäyttö ei järjesty ilman erillistoimia liikuntaviraston ja opetustoimen kanssa

#### Suomenkielisen työväenopiston johtokunta

Suomenkielisen työväenopiston johtokunta toteaa, että kaupungin yhteisstrategioiden mukaisesti opisto vahvistaa lähiöiden vetovoimaa järjestämällä liikuntakursseja eri puolilla kaupunkia. Siten olisi tarkoituksenmukaista tilojen suunnittelussa ottaa huomioon muiden kuin liikuntaseurojen tarpeet. Työväenopisto haluaa olla tärkeä ja arvostettu kumppani liikuntavirastolle on valmis olemaan mukana



liikuntapaikkojen sähköisen ajanvarausjärjestelmän kehittämisessä sekä lisäämällä yhteistyötä mm. ikäihmisten liikuntapalvelujen tuottamisessa.

Ruotsinkielisen työväenopiston johtokunta

Ruotsinkielisen työväenopiston johtokunta toteaa, että opisto on tarjonnut 40 vuotta ruotsinkielisiä liikuntakursseja ja haluaa jatkossakin tarjota liikuntapalveluja enenevässä määrin tai jopa niin että Arbis jatkossa vastaisi Helsingin ruotsinkielisistä liikuntapalveluista, edellyttäen että tarpeelliset resurssit olisivat sen käytössä.

Konserninosien lausunnot

Stadion-säätiö

Stadion-säätiö toteaa, että Helsingin kaupungin monimuotoisen konsernikokonaisuuden ohjausmalli toimii sen osalta hyvin ja säätiö noudattaa konsernijohdolta saatua ohjeistusta ja huolehtii raportoinnista. Säätiön ja liikuntaviraston operatiivisen johdon välinen yhteistyö toimii erinomaisesti. Huonokuntoisen stadionrakennuksen peruskorjaus on säätiön lähivuosien tärkein haaste, ja samalla tulisi pohtia Töölön urheilukeskittymän kehittämistä.

Urheiluhallit Oy

Urheiluhallit Oy toteaa että lausunto sisältää myös Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy:n ja Vuosaaren Urheilutalon Oy:n kannanotot. Urheiluhallit Oy toteaa, että selvityksessä ei ole tarkasteltu toimintoja mm. kustannustehokkuuden kannalta, jolloin toiminnan substanssin arviointi jää tarkastelun ulkopuolelle.

Urheiluhallit Oy toteaa, että yhteisöt ovat sitoutuneet noudattamaan toiminnassaan konsernijohdon antamia ohjeita ja raportointivelvoitteita. Yhteistyö liikuntakonsernin ja konsernijohdon kanssa on toiminut hyvin ja nykyinen konserniohjausmalli on monessa kunnassa käytössä olevaa tilaaja-tuottajamallia tehokkaampi ja joustavampi. Uimalipun hinnoittelussa yhteisöt noudattavat liikuntalautakunnan yhtenäisiä maksuryhmäperusteita. Palveluja suunnataan myös erityisryhmille.

Urheiluhallit Oy toteaa, että laitosavustukset ja kaupungin lainoitus ovat välttämätön subventiomuoto uimalipun pitämiseksi kohtuullisella tasolla sekä liikuntakiinteistöjen peruskorjausten ja uusrakentamisen rahoittamiseksi. Yhteisöt tuottavat tarkoituksensa mukaisesti kunnallisena peruspalveluna uimahalli- ja sitä tukevia liikuntapalveluja laadukkaasti ja kustannustehokkaasti ja siten tavoitteellisuus on toiminnassa sisäänrakennettua.



Yhteisöjen uimahallikiinteistöt ovat poikkeuksellisen kovalla kulutuksella koko maahan verrattuna. Kiinteistönpidon tulee uimahallikiinteistössä perustua ennakoivan pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmaan, joten kiinteistöjen tehokas ja itse johdettu peruskorjaus- ja ylläpito ovat toiminnan perustekijöitä.

#### Jääkenttäsäätiö

Jääkenttäsäätiö toteaa, että sen saama laitosavustus käytetään kokonaan säätiön korkojen ja lyhennysten maksamisen sekä Töölön jäähallin pääomavuokraan. Säätiön mielestä yhteistyö liikuntaviraston kanssa on ollut hyvää ja jääurheilun liikuntapoliittiseen ohjaukseen ei ole ollut tarvetta, koska seurat ovat itse hoitaneet jäävuorojen jakamisen

Säätiö ilmoittaa, että sen hallinnoimien jäähallien kapasiteettia on mahdollista osoittaa myös kouluille ja päiväkodeille, jotta mahdollisimman moni nuori saisi mahdollisuuden harrastaa jääliikuntaa. Säätiö on valmis lisäämään yhteistyötä liikuntaviraston ja lautakunnan kanssa.

Jääkenttäsäätiö toteaa, että seuratukijärjestelmää kehitettäessä eri urheilulajien olosuhdekustannuksia tulisi tasata. Jääurheilussa toimii ns. hinnantasausjärjestelmä, mutta silti kustannukset ovat korkeat. Jääkenttäsäätiön hallien henkilöstö on koko säätiön palveluksessa, joka on tuonut toimintaan kustannustehokkuutta.

#### Talous- ja suunnittelukeskus

Talous- ja suunnittelukeskus katsoo, että konserniohjaus toteutuu ja sitä voidaan tarpeen mukaan vahvistaa vakiintuneen toimintamallin puitteissa mm. kaupunginhallituksen omistajapoliittisten linjausten avulla. Nykyisissä linjauksissa on liikuntapalveluja tuottavien tytäryhteisöjen kehittämisvisioksi asetettu yhteistyön lisääminen kaupunkikonsernin sisällä muiden liikuntapalveluja tuottavien yksiköiden kanssa. Liikuntapalveluja tuottavien kaupungin yhtiöiden ja säätiöiden tavoitteet tulee johtaa selkeämmin kaupungin strategioista yhteistyössä liikuntatoimen kanssa ja sisällyttää merkittävimmät tulostavoitteet vuosittain talousarvioon. Näin voidaan varmistaa, että konserniyhteisöiden ja kaupungin omat toimintatavat perustuvat yhteiseen strategiaan.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että kaupungin uuden sähköisen avustusjärjestelmän käyttöönotto vuoden 2012 alusta tuo avustusprosessiin läpinäkyvyyttä. On kuitenkin tärkeää, että tukijärjestelmä itsessään olisi mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen.



Talous- ja suunnittelukeskus korostaa poikkihallinnollisen yhteistyön merkitystä. Kehittämisen tulee tapahtua talousarvion puitteissa toimintatapoja ja –malleja tehostamalla ja toimintoja uudelleen organisoimalla. Selvitys liikuntaviraston ja opetustoimen hallintoimien varausjärjestelmien yhdistämisestä on kannatettava, mikäli se mahdollistaa liikuntapaikkojen käyttöasteen nostamisen ja vastaa liikuntaseurojen sisäliikuntapaikkojen iltakäytön tarpeeseen.

Liikuntapaikkojen suunnitteluun, rakentamiseen ja hallintoihin liittyen talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että talous- ja suunnittelukeskus käynnistää parhaillaan yhteistyössä rakennus- ja ympäristötoimen sekä kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen kanssa kokonaisselvityksen laatimisen kaupungin toimitilojen omistamisesta, ylläpidosta ja rakentamisesta. Selvityksen tavoitteena on tuottaa syyskuun 2012 loppuun mennessä ratkaisuehdotuksia, miten kustannustehokkuutta ja palvelun laatua voidaan parantaa.

Lopuksi talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että kaupungin nykyinen strategiaohjelma on ollut liikuntatoimen strategiатыön pohjana ja uudet liikuntastrategiset linjaukset tullaan sisällyttämään Helsingin vuosien 2013-2016 strategiaohjelmaan.

#### Esittelijä

Yhteenvetona esittelijä toteaa, että liikuntatoimen kokonaisselvityksen ja lausuntojen pohjalta on tarpeen saattaa loppuun liikuntastrategian valmistelu vuoden 2012 aikana yhdessä edellä mainittujen liikuntapalveluja tuottavien tahojen ja kaupungin hallintokuntien kanssa.

Liikuntastrategian valmistuttua vuoden 2012 aikana sen sisältämät liikuntastrategiset linjaukset tullaan sisällyttämään Helsingin kaupungin strategiaohjelmaan vuosille 2013-2016.

Liikuntapalveluja tuottavien kaupungin yhtiöiden ja säätiöiden tavoitteet tulee johtaa selkeämmin kaupungin strategioista yhteistyössä liikuntatoimen kanssa ja sisällyttää merkittävimmät tulostavoitteet vuosittain talousarvioon. Tavoitteena on yhteistyön lisääminen kaupunkikonsernin sisällä muiden liikuntapalveluja tuottavien yksiköiden kanssa.

Esittelijä korostaa poikkihallinnollisen yhteistyön merkitystä. Kehittämisen tulee tapahtua talousarvion puitteissa toimintatapoja ja –malleja tehostamalla ja toimintoja uudelleen organisoimalla.

Käynnissä olevan toimitilojen omistamista, ylläpitoa ja rakentamista koskeva kokonaisselvityksen tavoitteena on tuottaa syyskuun 2012 loppuun mennessä ratkaisuehdotuksia, miten kustannustehokkuutta ja palvelun laatua tältä osin voidaan parantaa.



11.06.2012

Sj/1

Lausuntojen perusteella voidaan myös todeta, että liikuntafoorum on yksi liikuntakonsernin toimijoiden välistä vuorovaikutusta lisäävä yhteistyötyömuoto. Liikuntafoorumin työskentelytapoja tullaan jatkossa kehittämään sivistys- ja henkilöstötoimesta vastaavan apulaiskaupunginjohtajan johdolla.

**Esittelijä**

apulaiskaupunginjohtaja  
Ritva Viljanen

**Lisätiedot**

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
hannu.hyttinen(a)hel.fi

**Liitteet**

- 1 Helsingin liikuntatoimen kokonais selvitys; loppuraportti
- 2 Urheiluhallit Oy:n lausunto liikuntatoimen kokonais selvityksestä
- 3 Stadion-säätiön lausunto
- 4 Jääkentäsäätiön lausunto

**Otteet**

**Ote**

Ulkopuoliset lausunnonantajat

**Tiedoksi**

Liikuntalautakunta  
Kiinteistö lautakunta  
Kulttuuri- ja kirjastolautakunta  
Yleisten töiden lautakunta  
Opetus lautakunta  
Talous- ja suunnittelukeskus

**Päätöshistoria**

Kaupunginhallitus 04.06.2012 § 707

Pöydälle 04.06.2012

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

23.01.2012 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

16.01.2012 Pöydälle



Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja  
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Talous- ja suunnittelukeskus 30.5.2012

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Talous- ja suunnittelukeskus päätti antaa Helsingin liikuntatoimen kokonais selvityksestä kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Talous- ja suunnittelukeskus katsoo, että konserniohjaus toteutuu ja sitä voidaan tarpeen mukaan vahvistaa vakiintuneen toimintamallin puitteissa mm. kaupunginhallituksen omistajapoliittisten linjausten avulla. Nykyisissä linjauksissa on liikuntapalveluja tuottavien tytäryhteisöjen kehittämissävisioksi asetettu yhteistyön lisääminen kaupunkikonsernin sisällä muiden liikuntapalveluja tuottavien yksiköiden kanssa. Liikuntapalveluja tuottavien kaupungin yhtiöiden ja säätiöiden tavoitteet tulee johtaa selkeämmin kaupungin strategioista yhteistyössä liikuntatoimen kanssa ja sisällyttää merkittävimmät tulostavoitteet vuosittain talousarvioon. Näin voidaan varmistaa, että konserniyhteisöiden ja kaupungin omat toimintatavat perustuvat yhteiseen strategiaan.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että kaupungin uuden sähköisen avustusjärjestelmän käyttöönotto vuoden 2012 alusta tuo avustusprosessiin läpinäkyvyyttä. On kuitenkin tärkeää, että tukijärjestelmä itsessään olisi mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen.

Talous- ja suunnittelukeskus korostaa poikkihallinnollisen yhteistyön merkitystä. Kehittämisen tulee tapahtua talousarvion puitteissa toimintatapoja ja -malleja tehostamalla ja toimintoja uudelleen organisoimalla. Selvitys liikuntaviraston ja opetustoimen hallinnoimien varausjärjestelmien yhdistämisestä on kannatettava, mikäli se mahdollistaa liikuntapaikkojen käyttöasteen nostamisen ja vastaa liikuntaseurojen sisäliikuntapaikkojen iltakäytön tarpeeseen.

Liikuntapaikkojen suunnitteluun, rakentamiseen ja hallintaan liittyen talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että talous- ja suunnittelukeskus käynnistää parhaillaan yhteistyössä rakennus- ja ympäristötoimen sekä kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen kanssa kokonais selvityksen laatimisen kaupungin toimitilojen omistamisesta, ylläpidosta ja rakentamisesta. Selvityksen tavoitteena on tuottaa syyskuun 2012



loppuun mennessä ratkaisuehdotuksia, miten kustannustehokkuutta ja palvelun laatua voidaan parantaa.

Lopuksi talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että kaupungin nykyinen strategiaohjelma on ollut liikuntatoimen strategiatyön pohjana ja uudet liikuntastrategiset linjaukset tullaan sisällyttämään Helsingin vuosien 2013-2016 strategiaohjelmaan.

Lisätiedot

Niininen Tero, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915  
tero.niininen(a)hel.fi

Kiinteistölautakunta 19.04.2012 § 223

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Kiinteistölautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvitysluonnoksesta 18.11.2011 seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunginhallitus on 28.2.2011 päättänyt, että ennen uudesta liikuntastrategiasta päättämistä teetetään ulkopuolisella konsultilla kokonaisselvitys Helsingin liikuntatoimesta. Kokonaisselvitysluonnos käsittelee Helsingin liikuntatoimen eri osa-alueita eli liikuntakonsernia, liikuntakonsernin johtamista, liikunnan tukimuotoja, palveluverkon suunnittelua sekä liikuntakiinteistöjen suunnittelua, rakentamista ja hallinnointia.

Selvitysluonnoksessa esitetään luvussa 6.3 liikuntakiinteistöjen suunnittelua, rakentamista ja hallintaa koskevat johtopäätökset ja kehittämissuosituksset.

Kiinteistöviraston tonttiosasto on vuokrannut liikuntavirastolle sen tarvitsemat maa- ja vesialueet sisäisenä vuokrauksena. Liikuntavirastolta perittiin vuona 2011 sisäistä vuokraa 8,1 milj. euroa. Vuokra-alueiden pinta-ala on noin 8 040 ha. Tonttiosaston luovuttamien maa-alueiden vuokrahinnoittelu perustuu alueiden sijaintiin, käyttötarkoitukseen ja rakentamisen määrään. Vuokraukset on luovutettu pääosin pitkäaikaisilla sopimuksilla. Liikuntavirasto vuokraa hallinnassaan olevia alueita ulkopuolisille tahoille, jolloin liikuntatoimi päättää itsenäisesti edelleen vuokrausten ehdoista.

Kaupunkikonsernin linjausten mukaan kiinteistöjen vuokraamisesta, rakentamisesta ja kunnossapidosta vastaa kaupungin tilakeskus. Tästä linjauksesta poiketen liikuntavirasto vastaa nykyisin liikuntatilojen



suunnittelusta, tilojen hallinnasta, rakennuttamisesta ja ylläpidosta itsenäisesti. Liikuntaviraston mielestä edellä mainittujen tehtävien ja prosessien siirtäminen tilakeskukseen sisältää riskejä mm. suunnittelun sisällön määrittelyssä, palveluverkon kehittämisessä sekä ylläpidon laadun heikentymisessä.

Tilakeskus on vuokrannut liikuntavirastolle kiinteistöjä (tontteja rakennuksineen) 87 kpl pääomavuokralla, 5 kpl ylläpituvuokralla, rakennuksia 104 kpl, lisäksi 2 kpl piha-autopaikan/maa-alueen vuokralla. Vuokrattuja tiloja on yhteensä 163 256 htm<sup>2</sup>. Tilakeskuksen liikuntavirastolta perimät vuokrat vuonna 2011 olivat yhteensä 15 470 000 euroa. Lisäksi tilakeskus ylläpitää liikuntavirastolle vuokrattua Liikuntamylyä Myllypurossa sekä vastaa mm. Tuomarinkylän kartanon ylläpidosta.

Edellä mainitun lisäksi liikuntavirastolla on hallinnassaan maa-alueita, joilla sijaitsee 200 - 400 kpl rakennusta, jotka sisältyvät tonttiosaston liikuntavirastolta perimään maanvuokraan.

Liikuntatoimen tilojen suunnittelun, hallinnoinnin, rakennuttamisen ja vuokrauksen siirtäminen tilakeskukseen yhdenmukaistaisi suunnittelun ja rakennuttamisen menettelytapoja ja tavoitteita, edistäisi yhteisten tietojenkäsittelyohjelmien kehittämistä ja käyttöönottoa sekä yhdenmukaistaisi ylläpidon tavoitteita, koulutusta ja laatutavoitteita. Vastuunjako selkeytyisi erityisesti sellaisten kiinteistöjen osalta, jossa toimii liikuntaviraston lisäksi muita tilakeskuksen vuokralaisia. Myös rakennushankkeiden organisointi yksinkertaistuisi erityisesti sellaisten hankkeiden osalta, joissa tulee tiloja sekä liikuntavirastolle että muille käyttäjille.

Konsultin kehittämis ehdotus kustannustehokkuuden osalta on, että liikuntaviraston tulee kokeilla ylläpidon ja hoidon osalta toimintojen ulkoistamista palveluntarjoajille pilottiluonteisten kokeilujen avulla. Kiinteistöjen ja ulkoalueiden hoidon tilakeskus ostaa tällä hetkellä pääosin Palmialta sairaala-alueiden teknistä huoltoa lukuun ottamatta. Ylläpitu vastuu tilakeskuksessa on pääosin tilakeskuksen omilla teknisillä isännöitsijöillä. Tilakeskus on kuitenkin käynnistänyt kehitystoimenpiteitä kiinteistön hoidon ja huollon sekä teknisen isännöinnin kilpailuttamiseksi.

Mikäli liikuntatoimen tilojen ja rakennusten suunnittelu, rakennuttaminen, vuokraus ja ylläpito siirretään tilakeskukseen, tulee tilakeskukseen siirtää myös tarvittavat henkilöresurssit ja investointimäärärahat.

Konsultti on todennut yhteenvedossaan, että ko. selvityksen mukaan ei voi tehdä johtopäätöstä, olisiko liikuntaviraston kiinteistöjen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon toimintojen siirto tilakeskukseen





tarkoituksenmukaista. Konsultti esittää, että jos siirtäminen koetaan konsernijohtamisen näkökulmasta edelleen tarkoituksenmukaiseksi, tulisi siihen liittyviä hyötyjä ja haittoja selvittää tarkemmin.

Kiinteistöviraston tilakeskus suhtautuu tehtävien siirtoon mahdollisuutena kehittää ja yhtenäistää kaupunkikonsernin toimintoja ja osallistuu mahdollisiin jatkoselvityksiin.

04.04.2012 Pöydälle

Esittelijä

tilakeskuksen päällikkö  
Arto Hiltunen

Lisätiedot

Irmeli Grundström, hankepäällikkö, puhelin: 310 42319  
irmeli.grundstrom(a)hel.fi  
Juhani Kovanen, toimistopäällikkö, puhelin: 310 36574  
juhani.kovanen(a)hel.fi

Nuorisolautakunta 29.03.2012 § 30

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Nuorisolautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Nuorisoasiainkeskus pitää merkittävänä, että sidosryhmineen laajan liikuntatoimen kokonaisuutta selvitetään rationaalisen päätöksenteon tueksi. Liikuntatoimen konserniksi raportissa nimetty kokonaisuus koostuu liikuntavirastosta, liikuntapalveluja tuottavista kaupungin kokonaisuuteen kuuluvista säätiöistä ja yhtiöistä sekä avustuksia saavista yhteisöistä. Tämän konsernin keskitettyyn ohjaukseen, liikuntapalvelujen tukemiseen, palveluverkon suunnitteluun ja liikuntakiinteistöjen hallinnointiin raportissa esitetään päätelmiä ja kehittämisehdotuksia.

Nuorisoasiainkeskuksen kannalta kiinnostavinta on raportissa käyty keskustelu liikunnan merkityksestä eri kuntalaisryhmille. Raportissa painotetaan liikunnan erityistä painoarvoa eri kohderyhmien sosiaalisessa vahvistamisessa ja terveiden elämäntapojen edistämisessä, erityisesti maahanmuuttajien ja nuorten joukossa. Näissä ryhmissä tietämys ja mahdollisuudet käyttää kaupallisia palveluja ovat varsin rajallisia. Näissä ryhmissä myös liikunnan positiiviset ja pitkäaikaiset vaikutukset ovat selvimminkin todettavissa.

Toinen merkittävä näkökulma nousee raportin päätelmissä esille, lähiliikuntapaikkojen merkityksen korostaminen ja niiden tuottaminen



yhteisesti kumppanihallintokuntien ja alueen muiden toimijoiden kesken. Tällä alueella on jo tehty ja on jatkossakin tarpeen tehdä tuloksellista yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yhteisten harrastus- ja liikuntahankkeiden toteuttamisessa. Raportissa mainituissa paikallisista kumppanuuksista olisi voinut todeta nuorisoasiainkeskuksen, jonka ryhmämuotoisessa toiminnassa liikunnalla on merkittävä osuus. Nuorisoasiainkeskuksen etuna lähiliikunnan yhteisessä edistämisessä on luonnollinen yhteys niihin paikallisiin nuoriin, jotka ovat organisoidun liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella.

Liikuntatoimi on myös merkittävä liikunta- ja urheiluseurojen tukija laajalla avustustoiminnallaan. Avustusvalikoimaa voisi ehkä laajentaa suuntaamalla tukea nopeasti ja projektimaisesti syntyneille nuorten liikuntaryhmille, joissa toimiminen tukee nuorten sosiaalista kiinnostumista merkitykselliseen ryhmään, vahvistaa terveyttä edistävää liikkumista ja lisää nuoren elämänhallintaa.

Nuorisoasiainkeskus on valmis tiiviiseen kumppanuuteen liikuntaviraston ja paikallisten nuorten kanssa lähiliikunnan edistämiseksi, kun suunnitellaan toimintoja ja liikuntapaikkoja yhdessä nuorisolain velvoitteen mukaisesti.

Esittelijä

osastopäällikkö  
Kari Naalisvaara

Lisätiedot

Harri Taponen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 89036  
harri.taponen(a)hel.fi

Suomenkielisen työväenopiston jk 29.03.2012 § 25

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin työväenopistossa opetetaan liikuntaa vapaan sivistystyön opetuksena. Vuonna 2010 opetusta oli 3 238 tuntia, kursseja oli 209 ja opiskelijoita lähes 4200. Liikunnan opetus on opistossa vakiintunutta toimintaa. Opetuksen kohderyhmänä ovat yli 16 -vuotiaat helsinkiläiset. Liikunnanopetuksen tavoitteena on antaa virikkeitä omasta kunnosta huolehtimiseen. Vapaan sivistystyön lain (2009) mukaan tämän koulutuksen tavoitteena on edistää mm. ihmisten monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia.



Opiston liikuntaryhmien opiskelijoista 88,9 % on naisia. Opetus on tarkoitettu sekä miehille että naisille. Pelkästään miehille suunnattua liikunnanopetusta on mm. ”äijäjooga”. Opiskelijat ovat pääosin keski-ikäisiä, vähemmän aktiivisia liikkujia. Merkittävä osa opiston omista tiloissa toteutettavasta liikunnanopetuksesta suunnataan ikäihmisille.

Opistolla on kaksi omaa liikunnanopetukseen soveltuvaa tilaa. Opetus järjestetäänkin lähinnä tuntivuokratuissa peruskoulujen tiloissa. Kaupungin yhteisstrategioiden mukaisesti opisto vahvistaa lähiöiden vetovoimaa ja asukkaiden toimintakykyä järjestämällä liikuntakursseja peruskouluilla, palvelukeskuksissa ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa eri puolilla kaupunkia.

Raportti on koottu kuulemalla laajasti eri sidosryhmiä. Tiedonkeruussa on kuultu liikuntaviraston johtoa ja keskeisiä asiantuntijoita, kaupunkikonserniin kuuluvien liikuntapalveluja tuottavien säätiöiden ja yhtiöiden johtoa ja keskeisiä asiantuntijoita, liikuntaseurojen edustajia sekä kaupungin konserniohjauksesta vastaavia tahoja. Liikuntaviraston tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat liikuntaseurat. Selvitystä laadittaessa ei ole kuultu työväenopistoa. Työväenopisto mainitaan raportissa kaksi kertaa: tilojen yhteydessä sekä ohjattua liikuntaa järjestävänä tahoja (ss. 7-8).

Liikuntalaissa (1998) annetaan kunnille selkeä toimintavelvoite: luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä.

Opiston osallistuminen henkilöstö- ja sivistystoimen apulaiskaupunginjohtajan johtamaan liikuntafoorumiin voisi tehostaa opiston, liikuntaviraston ja muiden alan toimijoiden yhteistyötä.

Hyvä olisi myös määritellä tarkemmin eri toimijoiden väliset roolit ja velvoitteet.

Liikunnan palveluverkon suunnittelussa on pidetty lähtökohtana alueella toimivien seurojen toimintaa. Olisi tarkoituksenmukaista, että myös muiden toimijoiden tarpeet otettaisiin huomioon tilojen suunnittelussa ja käyttöön saamisessa. Kaikki eivät voi tai halua mennä seurojen toimintaan mukaan; heille opisto tarjoaa opinnollisen vaihtoehdon liikuntaharrastukseen. Liikunta voimaannuttaa ja ehkäisee syrjäytymistä. Liikuntatilojen käytön tehostamisessa ja lähiliikuntamuotojen kehittämisessä opisto tekee mielellään yhteistyötä liikuntaviraston kanssa.

Mikäli liikuntapaikkojen sähköistä varausjärjestelmää kehitetään, opisto on mielellään uudistetussa järjestelmässä mukana. Nykyinen WebTimmi- järjestelmä koetaan monimutkaisena ja hankalana. Opetusviraston tilavarausjärjestelmä, jossa tilat varataan



opetusvirastolta, opetusvirasto hankkii iltavalvojat Seurelta, Seuren iltavalvojen työnjohtoa toteuttaa Palmia, on myös monimutkainen ja tilalaskutus koetaan vaikeaselkoisena.

Raportissa puhutaan myös ikääntyvän väestön liikuntatarpeeseen vastaamisesta keskeisenä tulevaisuuden haasteena. Ikäihmisten liikuntaa, jumppaa, joogaa, kevyitä metsävaelluksia, sauvakävelyä opistossa, on toteutettu vaihtelevassa määrin jo kymmeniä vuosia. Työväenopistossa ikäihmisten liikunnan opetus on yksi painopistealue. Sitä toteutetaan resurssien mukaan yhteistyössä palvelukeskusten ja muiden ikäihmisten parissa toimijoiden kanssa. Opisto haluaa olla tärkeä ja arvostettu yhteistyökumppani myös liikuntavirastolle. Yhteistyö voi lisätä myös kustannustehokkuutta ja yhteistyöllä voidaan saavuttaa sellaisia asiakasryhmiä, jotka muutoin eivät löydä palveluja. Sivun 18 suosituksissa painotetaan liikunnan substanssiin perustuvaa ohjausta. Tämä voisi merkitä työväenopiston liikunnan suunnittelun osalta mukaanottoa sekä liikuntafoorumiin että konkreettisen suunnitteluyhteistyön aloittamista.

Liikunnan tukimuodoista todetaan, että liikuntavirasto tukee liikuntapalveluiden tuotantoa mm. tarjoamalla ilmaisia ja tai tuettuja liikuntavuoroja koulujen ja muiden liikuntapaikkojen tiloissa. Opisto on maksanut käyttämistään koulujen liikuntatiloista opetusviraston määräämää vuokraa.

Opistossa on ollut keskustelua siirtyä liikunnanopetuksen osalta nettobudjettiin, jolloin opisto voisi tarvittaessa ottaa vielä aktiivisemmän roolin helsinkiläisten liikuttajana.

Esittelijä

johtava rehtori  
Taina Törmä

Lisätiedot

Taina Törmä, johtava rehtori, puhelin: 310 88501  
taina.torma(a)hel.fi  
Hannele Koli-Siiteri, aluerehtori, puhelin: 310 88521  
hannele.koli-siiteri(a)hel.fi

Liikuntalautakunta 27.03.2012 § 63

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Liikuntalautakunta päätti antaa Helsingin liikuntatoimen kokonaiselvityksestä kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:



Selvityksessä liikuntatoimeen määriteltiin kuuluvan liikuntavirasto, liikuntapalveluja tuottavat kaupunkikonserniin kuuluvat säätiöt ja yhtiöt sekä kaupungin avustuksia saavat yhteisöt.

Esittelijän näkemyksen mukaan selvitys on laadittu hyvin ja esittelijä on pääosin samaan mieltä kuin ulkopuolinen selvittäjä. Loppuraportissa on todettu että selvityksen rajauksen vuoksi joitakin asioita tulee jatkossa kuitenkin vielä tarkentaa.

Tässä lausunnossa keskitytään selvityksessä esitettyihin kehittämisehdotuksiin.

### Konsernirakenne ja johtaminen

Selvityksen keskeinen johtopäätös on liikuntatoimen roolin vahvistaminen liikuntapalveluiden konserniohjauksessa.

Esittelijä pitää hyvänä sitä että liikuntapalveluja tuottavien kaupunkiyhtiöiden, säätiöiden ja kaupungin välillä tulisi määritellä tarkemmin eri toimijoiden väliset roolit ja velvoitteet. Selvityksen mukaan näiden roolien ja velvoitteiden tulisi perustua täsmällisiin ja velvoittaviin asiakirjoihin – perustuen joko kaupungin olemassa oleviin tai kehitteillä oleviin toimintamalleihin tai mahdollisesti erillisiin liikuntatoiminnan substanssiin pohjautuviin palvelusopimuksiin kaupungin ja kaupunkiyhtiöiden tai säätiöiden välillä.

Nyt liikuntalaitosavustusten määrärahat sisältyvät liikuntatoimen talousarvioon. Esittelijän mukaan tavoitteena olisi että selvityksessä esitetyllä tavalla liikuntatoimella olisi myös aito vaikutusmahdollisuus näiden avustusten jakautumiseen. Jos tätä ei voida kuitenkaan toteuttaa, on tarkoituksenmukaisempaa, että nämä avustusehdotukset on myös budjetoitu johonkin muualle, kuin liikuntatoimen budjettiin.

Ulkopuolisen selvittäjän mukaan liikuntalautakunnan ja liikuntaviraston roolia liikuntakonsernin substanssijohtamisessa tulee siis vahvistaa.

Selvityksessä todetaan että liikuntatoimen eri toimijoiden palvelutuotannon kustannustehokkuutta tulisi tarkastella perusteellisemmin jatkossa. Selvittäjän mukaan tämä edellyttää toimijoiden yhteisesti käynnistämää selvityshanketta, jossa tarkastellaan eri toimijoiden tuottamia, eri asiakassegmenteille suunnattuja palveluita erilaisten kriteereiden avulla.

Tämä palvelutuotannon kustannustehokkuuden vertailu lisäisi palvelutuotannon tehokkaamman tuotteistamisen lisäksi toiminnan läpinäkyvyyttä sekä koko konsernin resurssien käytön ja käyttöasteen seurantaa.



Esittelijä pitää kustannustehokkuuden vertailua hyvä, kun samalla otetaan huomioon riittävän monipuolisesti eri toimijoiden toimintaympäristö ja palvelujen luonne.

Liikuntatoimi on viime vuosina tehostanut toimintaansa ja lisännyt tuottavuutta sekä verrannut toimintaansa muiden suurten kaupunkien liikuntatoimien kanssa mm. kuntien liikuntatoimen vertailutietokannan LiikuntaVertin kautta. Lisäksi liikuntavirasto on ollut mukana opetusministeriön käynnistämässä laajassa valtakunnallisessa sisäliikuntapaikkoja kustannuksia ja laatua selvittävässä hankkeessa. Parhailtaan on käynnissä vastaava hanke ulkoliikuntapaikkojen osalta. Liikuntavirastossa on tehty itsearviointeja ja merellinen osasto on osallistunut kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun.

#### Tukimuodot

Selvityksen kehittämisehdotuksien mukaan nykyisten tukijärjestelmien tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida entistä kriittisemmin ja pyrkiä yhdistämään erilaisia tukimuotoja selkeämmiksi kokonaisuuksiksi. Selkiyttämisen tulisi tapahtua ensisijaisesti eri tukimuotoja yhdistämällä.

Selvittäjä esittää että uusien liikuntapaikkojen rakentamisen yhteydessä tulisi harkita välivuokrausmenettelyn kehittämistä siten, että pinta-alaan perustuvaa subventiökäytäntöä täydennettäisiin palvelujen sisältöihin ja velvoitteisiin sidotuilla kriteereillä.

Selvityksessä todetaan että liikuntaseurojen avustuksia koskevan tukijärjestelmän käynnissä olevaa uudistamista tulee jatkaa. Samalla todetaan, että muutoksella ei saisi heikentää perinteisen seuratoiminnan toimintaedellytyksiä.

Esittelijä pitää tärkeänä selvityksessä esitettyä näkökantaa, että uudistamistyössä tulee ottaa huomioon entistä painokkaammin seuratuun kannustimet, joiden avulla seurojen palvelutuotantoa voitaisiin osaltaan tehokkaammin ohjata kaupunkikonsernin ja liikuntatoimen strategiaan painopisteisiin ja kohderyhmiin.

Esittelijä pitää hyvänä selvityksen esitystä jossa poikkihallinnollista yhteistyötä esitetään kehitettäväksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös muut hallintokunnat osallistuisivat entistä enemmän omilla resursseillaan näiden liikuntahankkeiden toteutukseen.

Selvityksessä on esitetty että laitosavustusten vastikkeellisuutta tulee tehostaa osana konserniohjauksen ja johtamisen tehostamista siten, että avustukset sidotaan sovittuihin palvelutuotantoon kytkeytyviin tavoitteisiin ja velvoitteisiin. Esittelijä kannattaa tätä esitystä, näin



voitaisiin seurata ja ohjata koko kaupungin liikuntapalveluita haluttuun suuntaan.

#### Palveluverkon suunnittelu

Esittelijä pitää kannatettavana tavoitteena että selvityksessä esitetään liikuntatoimen ja koulujen liikuntapaikkojen tilavarausjärjestelmien yhdistämistä. Tämä edellyttäisi yhteisen tilavarausjärjestelmän hankkimista sekä toimintojen yhtenäistämistä.

Selvityksessä esitetään että kartoitetaan koulujen liikuntapaikkojen soveltuvuus eri liikuntamuodoille. Vastaavanlainen yhteinen onnistunut arviointi on tehty lähiliikuntapaikkojen osalta Herttoniemen alueelle poikkihallinnollisessa kehittämishankkeessa.

Esittelijä pitää erityisen hyvänä sitä että selvityksessä korostetaan koulujen ja päiväkotien yhteyteen rakennettavien lähiliikuntapaikkojen kehittämistä poikkihallinnollisena yhteistyönä.

#### Liikuntakiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen ja hallinta

Ulkopuolinen selvittäjä toteaa raportissa että selvityksen aineiston perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, olisiko liikuntakiinteistöjen suunnittelun, rakentamisen ja hallinnan siirtäminen tilakeskukselle tarkoituksenmukaista. Selvityksen mukaan olemassa olevan aineiston perusteella ei voida ottaa kantaa siihen, olisivatko kaupunkikonsernin yhdenmukaisuuden osalta saavutettavat synergiaedut suurempia kuin mahdolliset liikuntaviraston sisäistä toimintaa ja palvelutason laatua heikentävät tekijät. Jos siirtäminen koetaan konsernijohtamisen näkökulmasta edelleen tarkoituksenmukaiseksi, tulisi siihen liittyviä hyötyjä ja haittoja selvittää tarkemmin.

Esittelijän mukaan erityisosaamista vaativa liikuntakiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen ja hallinta tulee säilyttää liikuntavirastossa. Usein liikuntakäyttöön suunnitellut tilat eivät sovellu kovin helposti muuhun käyttöön.

Mikäli liikuntakiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen ja hallinta siirrettäisiin tilakeskukseen, niin siitä huolimatta ulkoliikuntapaikkojen, ulkoilualueiden, saarien, erilaisten reittien, venesatamien ymv. suunnittelu, rakentaminen ja hallinta jäisivät edelleen liikuntavirastoon. Tämä jakautuminen aiheuttaisi monia ongelmia esim. liikuntapuistoissa joissa on sekä sisä- että ulkoliikuntapaikkoja.

Esittelijän mukaan liikuntavirasto jatkaa selvityksessä esitettyä kustannustehokkuuden parantamista keskittämällä liikuntapaikkojen



ylläpidosta ja hoidosta vastaavan henkilöstöä isoimpiin liikuntakeskuksiin ja – puistoihin.

Samoin liikuntavirasto jatkaa selvityksessä esitettyjä liikuntapaikkojen ylläpidon ja hoidon vaihtoehtoisten tuottamistapojen kokeiluja, niissä palveluissa jossa se on tarkoituksenmukaista.

Liikuntatoimi tekee laajasti yhteistyötä monien kaupungin virastojen ja laitosten, kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen sekä muiden liikuntapalveluita tuottavien tahojen kanssa. Tavoitteena on valmisteilla näiden tahojen kanssa yhteisiä liikuntahankkeita Helsingin kaupungin vuosien 2013 – 2016 strategioihin, joilla voidaan vastata mm. liikkumattomuuden haasteisiin.

Yhteenvetona esittelijä toteaa että liikuntatoimen kokonaisselvityksen pohjalta on hyvä jatkaa liikuntastrategian valmistelua yhdessä edellä mainittujen liikuntapalveluja tuottavien muiden tahojen kanssa.

Esittelijä

liikuntajohtaja  
Anssi Rauramo

Lisätiedot

Pekka Jyrkiäinen, suunnittelija, puhelin: 310 87438

Direktionen för svenska arbetarinstitutet 27.03.2012 § 26

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Beslut

I enlighet med beslutsförslaget.

Föredragande

biträdande rektor  
Moa Thors

Upplysningar

Moa Thors, biträdande rektor, telefon: 310 70077  
moa.thors(a)arbis.hel.fi

Opetuslautakunta 20.03.2012 § 38

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle Helsingin liikuntatoimen kokonaisselvityksen loppuraportista seuraavan lausunnon:

Postiosoite

PL 1  
00099 HELSINGIN KAUPUNKI  
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13  
Helsinki 17  
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566





Helsingin kaupunki on toteuttanut kokonaisselvityksen Helsingin liikuntatoimesta. Selvitystyössä on käsitelty Helsingin liikuntakonsernia ja sen keskeisiä toimijoita, liikuntakonsernin johtamista, liikunnan tukimuotoja, palveluverkon suunnittelua sekä liikuntakiinteistöjen suunnittelua, rakentamista ja hallinnointia. Loppuraportissa on lisäksi esitetty johtamista, tukimuotoja, palveluverkon suunnittelua sekä liikuntakiinteistöjä johtopäätöksiä ja kehittämissuosituksia.

Opetuslautakunta pitää hyvänä selvitystyön lähtökohtaa tutkia koko liikuntakenttää laajasti. Opetustoimen kannalta yhteistyö liikuntatoimen alueella on tärkeää. Yhteistyötä tehdään opetus- ja kasvatustyöhön liittyen, palveluverkon suunnittelussa, liikuntatukien jakamisessa, koulujen ja oppilaitosten liikuntatilojen myöntämisessä vapaa-ajankäyttöön, uusien alueiden kaavoituksen suunnittelussa ja kiinteistöjen suunnittelussa ja rakentamisessa.

Raportissa todetaan, että liikuntapalveluita tuotetaan useilla eri malleilla: palveluita tuottaa mm. liikuntavirasto, kaupungin omistamat säätiöt ja yhtiöt, liikunta-alan yritykset ja liikuntaseurat. Lisäksi mm. opetusvirastolla on keskeinen rooli liikuntakentällä. Monimuotoisuus nähdään valtaosin kohtuullisen hyvänä, mutta monimuotoisuuteen liittyy myös ohjauksen ja johtamisen vaikeus etenkin substanssijohtamisen näkökulmasta. Opetuslautakunta pitää hyvänä suosituksia sitä, että liikuntatoimen kentässä määritellään tarkemmin eri toimijoiden roolit ja vastuut ja että ohjausmekanismit eivät perustu pelkästään taloudellisiin seikkoihin. Asiakkaiden ja asukkaiden tarpeiden tulisi olla keskeisessä asemassa tässä tarkastelussa.

Opetuslautakunta on yhtä mieltä siitä, että liikuntatoimen tukinstrumentit muodostavat monimutkaisen tukirakenteen. Rakenteen tulisi olla mahdollisimman avoin, läpinäkyvä ja ymmärrettävä. Avustusten ja tukien myöntämisen tulisi olla linjassa strategisten painopisteiden ja tavoitteiden kannalta. On tarkoituksenmukaista, että avustusten ja tukien saajilla on palvelutuotantoon kytkeytyviä tavoitteita ja velvoitteita, joiden toteutumista on mahdollista tarvittaessa myös toisasiassa seurata.

Opetuslautakunta toteaa, että opetusvirasto huolehtii osasta tukirakenteen toimeenpanosta siten, että opetusvirasto laskuttaa liikuntavirastoa seurojen käyttämistä tiloista. Laskutus perustuu liikuntalautakunnan vahvistamaan enimmäistuntihintaan. Jos tilojen käyttömaksu ylittää liikuntalautakunnan vahvistaman enimmäistuntihinnan, opetusvirasto laskuttaa seuralta erotuksen. Tätä menettelyä tulisi tarkistaa ottaen huomioon, että se viivästyttää seurojen kokonaislaskutusta ja toisaalta koska menettelyllä ei suoranaisesti voida ohjata seuratoimintaa esim. kaupungin strategisten



päämäärien mukaisesti. Raportissa esitetty poikkihallinnollisen yhteistyön kehittäminen nähdään opetustoimessa myönteisenä.

Huomattavan tärkeä yhteistyömuoto opetus- ja liikuntatoimen välillä on palveluverkkoa, kaavoitusta ja rakentamista koskeva yhteistyö. Kustannussäästöjä saavutetaan, kun investointeja suunnitellaan yhteistyössä. Liikuntapaikka voidaan rakentaa joko opetustoimen tai liikuntatoimen investointina uusille alueille, mikä tehostaa sekä tonttimaan että tilan käyttöä. Kuntatalouden heikkeneminen vaatii yhä tiiviimpää hallintokuntien välistä yhteistyötä, jotta kuntalaisille voidaan taata hyvät ja monipuoliset liikuntamahdollisuudet synkkenevistä talousnäkymistä huolimatta.

Opetuslautakunta katsoo, että lähiliikuntapaikkojen kehittämisen poikkihallinnollisesta yhteistyöstä on myönteisiä kokemuksia ja että yhteistyötä tulisi edelleen jatkaa. Tämä yhteistyö lisää palveluverkon kattavuutta ja rakentamisen kustannustehokkuutta. Samalla tulee kuitenkin varmistaa, että lähiliikuntapaikkojen rakentamisen kustannukset kuten mahdollinen vuokrankorotus ei johda opetusviraston käyttötalouteen käytettävissä olevien määrärahojen leikkauksiin eikä vaaranna opetuksen järjestämistä. Yhteistyössä tulisi myös ottaa huomioon kuntalaisten mahdollisuus osallistua suunnitteluun samoin kuin koulujen oppilaiden osallisuus.

Opetuslautakunta yhtyy näkemykseen siitä, että liikuntapaikkojen hallinnointia tulisi yhdenmukaistaa niin, että ne palvelisivat asiakkaita entistä paremmin. Hallinnoinnin yhtenäistämisen ei tulisi kuitenkaan koskea vain liikuntatiloja, vaan kaikkien kaupungin tilojen tulisi olla nykyistä yksinkertaisemmin asukkaiden saavutettavissa. Opetustoimi suhtautuu myönteisesti selvitystyöhön, joka koskee liikuntatilojen soveltuvuuden arviointia eri liikuntamuodoille. Yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen opetusviraston ja liikuntaviraston välillä edesauttaa tilojen käytön tehostamista.

Liikuntakiinteistöjen suunnittelussa, myös peruskorjauksessa, tehdään opetus- ja liikuntaviraston välillä yhteistyötä. Koska opetustoimen kiinteistöjen investointirahat samoin kuin hankesuunnittelu ja rakennuttaminen on kiinteistöviraston vastuulla, on tärkeää, että yhteistyössä jo kaavoitusvaiheessa on vahvasti mukana tilakeskus.

Opetuslautakunta pitää tärkeänä sitä, että liikuntatoimen kokonais selvitystyön jatkeena laaditaan Helsingin kaupungin liikuntastrategia, ja että tässä yhteydessä tarkastellaan myös tarkemmin strategiaan liittyviä taloudellisia seikkoja. Esimerkiksi tilojen monikäyttöisyydellä, tilojen käytön tehokkuuden lisäämisellä ja tilojen saatavuuden helpottamisella voidaan saada aikaan kustannustehokkuutta, mutta toisaalta esim. tilojen yhteiskäytöstä tai



lisääntymisestä syntyvien kustannusten jako- ja maksuperiaatteet tulisi ratkaista. Opetuslautakunta esittää, että strategian valmistelutyössä on mukana tarkoituksenmukaisella tavalla opetusvirasto.

#### Terveysvaikutusten arviointi

Kattavalla ja monipuolisella liikunnan palveluverkolla ja tehokkaalla liikuntatilojen käytöllä edesautetaan asukkaiden mahdollisuuksia ja halukkuutta osallistua erilaisiin liikuntaharrastuksiin. Liikunnalla on myönteisiä terveysvaikutuksia.

#### Esittelijä

opetustoimen johtaja  
Rauno Jarnila

#### Lisätiedot

Susanna Sarvanto, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860  
susanna.sarvanto(a)hel.fi

#### Yleisten töiden lautakunta 20.03.2012 § 137

HEL 2011-002585 T 00 00 02

#### Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

#### Palveluverkon suunnittelu

Liikuntatoimen kokonaisselvityksessä on liikuntapaikkojen palveluverkon suunnittelusta ja hallinnasta vastaaviksi tahoiksi mainittu liikuntavirasto, opetusvirasto, rakennusvirasto sekä muut liikuntapalveluja tuottavat kaupunkikonserniin kuuluvat säätiöt ja yhtiöt.

Liikuntapalveluja tulee tarkastella kokonaisuutena ja tavoitella mahdollisimman toimivaa ja kustannustehokasta palveluverkkoa sekä kattavaa käyttöastetta hallintokuntarajoista riippumatta. Lisäksi verkostoa tarkasteltaessa tulee sovittaa yhteen järjestäytyneen seuratoiminnan ja vapaamuotoisen asukasliikunnan tarpeet.

Lähiliikuntapaikkojen verkostoa on jo tarkasteltu kokonaisuutena ja todettu, että koulujen pihat sopivat erinomaisesti lähiliikuntapaikoiksi. Lähiliikuntapaikkoihin liittyvää yhteistyötä tulee lisätä. Samalla tavoin tulisi tarkastella muitakin ulkoiluun, ulkoliikuntaan ja liikkumiseen liittyviä palveluja. Esimerkiksi talviaurattujen reittien tulee muodostaa luonnollisia matkaketjuja riippumatta siitä, minkä hallintokunnan alueella ne sijaitsevat. Myös jääkenttien ja pelikenttien verkostotarkastelu on tarpeen. Hyvänä esimerkkinä



verkostotarkastelusta on skeittipaikkaverkoston kehittäminen ja poikkihallintokunnallisen skeittityöryhmän aktiivinen yhteistyö.

Myös demokratia-ryhmän loppuraportissa esitetty lähidemokratian lisäämistavoite ja mahdollinen alueellisen osallistumisen vahvistaminen edellyttävät jatkossa yhteistyön tiivistämistä alueellisessa suunnittelussa. Lisäksi rakennusviraston osallistuminen liikuntafoorumiin edistäisi vuoropuhelua eri toimijoiden välillä.

Jatkossa rakennusviraston ja liikuntaviraston välistä yhteistyötä tulee lisätä liikuntapalveluverkon tavoitteiden asettelussa, suunnittelussa ja toteuttamisessa.

### Liikuntaviraston ja rakennusviraston työnjako

Rakennusvirasto on liikuntaviraston yhteistyökumppani ulkoilu- ja ulkoliikuntapalvelujen järjestämisessä, mikä edellyttää selkeää työnjakoa, vastuiden ja toimintaperiaatteiden määrittelyä sekä säännöllistä ja tavoitteellista yhteistyötä. Ulkoliikuntapalvelujen järjestämisessä ja ylläpidossa on kehittämis- ja tehostamismahdollisuuksia.

Palveluverkon ylläpitovastuut tulee määrittää siten, että toteuttamisesta vastaava taho sitoutuu huolehtimaan ylläpidosta palvelun koko elinkaaren ajan. Ylläpitoon liittyviä vastuita on jo selkeytetty uimapaikkojen ja jääkenttien osalta. Vastaavanlainen tarkastelu on tarpeen tehdä sekä olemassa olevien että uusien palveluiden osalta.

Rakennusvirastolla on rajapintoja sekä liikuntaviraston ulkoliikuntaosaston että merellisen osaston toiminta-alueilla. Rajapintoihin kuuluvat ulkoilureitit, pyöräilyreitit, jääkentät, uimapaikat, lähiliikuntapaikat, pelikentät, ulkoilusaaristo, luonnonhoito ja retkeilypalvelut. Erityisesti ylläpidon vastuut ja asukkaille tiedottaminen vaativat tarkentamista. Myös rakentamattomien liikuntapaikkavarausten ylläpito tulee varmistaa.

Yleisten töiden lautakunnan näkemyksen mukaan työnjako liikuntaviraston ja rakennusviraston kesken tulee määritellä nykyistä tarkemmin.

### Liikuntapalveluverkon kehittämisen haasteet

Liikuntapalveluverkon kehittämisen keskeisimpinä tulevaisuuden haasteina selvityksessä tuodaan esille uusien asuinalueiden liikuntapaikkojen rakentaminen, merkittävien liikuntapaikkojen korjausrakentaminen, tilankäytön tehostaminen sekä ulkoilu- ja kevyenliikenteen väylien kehittäminen.



Ulkoliikuntapalveluihin kohdistuu kovaa kulutusta, turvallisuusvaatimukset kiristyvät ja vaihtelevat sääolot lyhentävät välineiden, laitteiden ja rakenteiden käyttöikä. Lisäksi vuoden 2012 alusta voimaan tullut kuluttajaturvallisuuslaki edellyttää, että myös vanhojen palvelujen on täytettävä turvallisuusstandardien vaatimukset. Eri vuosikymmeninä rakentuneiden ulkoliikuntapalvelujen ylläpidolle tämä asettaa lisähaasteita. Hyvä omaisuuden hallinta vaatii korjausrakentamisen lisäksi panostuksen lisäämistä myös ylläpitoon.

#### Välivuokraus- ja lupamenettelyt

Kiinteistövirasto, liikuntavirasto ja rakennusvirasto vuokraavat ja myöntävät erilaisia lupia kaupungin omistamille alueille omien vastuualueidensa osalta. Rakennusvirasto vastaa katu- ja viheralueiden luvista ja vuokraamisesta.

Alueiden vuokraamiseen liittyvät käytännöt ja taksat vaativat yhteistarkastelua ja yhdenmukaistamista. Lisäksi rakennusviraston palveluosaston ja selvityksessä mainitun liikuntatoimen kokonaiskentän välillä on tällä hetkellä hallinnollisesti epäselviä ja käytännön toimintaa hankaloittavia tekijöitä niin kuntalaisten, liikuntatoimeen kuuluvien yhtiöiden kuin viranomaisten kannalta katsottuna.

Yleisten töiden lautakunta esittää, että liikuntatoimen ja rakennusviraston välinen yhteistoiminta maankäytön hallinnan ja siihen liittyvien lupamenettelyjen, tilavarauksjärjestelmien sekä käyttökorvausten osalta tulee selvittää.

#### Henkilöstön liikuntapalvelut

Helsingin kaupungin henkilökunnan liikuntamahdollisuuksien järjestäminen olisi tarkoituksenmukaisinta olla jatkossa keskitetysti liikuntaviraston tehtävänä.

#### Yhteenveto

Helsingin liikuntatoimen kokonais selvityksestä saa kattavan kuvan liikuntatoimen konsernin rakenteesta kokonaisuutena sekä periaatteesta tuottaa liikuntapalveluja. Raportissa on esitetty selkeästi osakokonaisuuksista syntyneet johtopäätökset ja kehittämissuosituksen. Selvityksen tiedonkeruu on perustunut eri sidosryhmien kuulemiseen. Selvityksessä rakennusvirasto on mainittu yhteistyökumppanina, mutta rakennusvirastoa ei ole kuultu selvitystyön yhteydessä.

Selvitykselle ennakoon asetetut tavoitteet eivät ole kaikilta osin täyttyneet. Selvityksessä tarkastellaan vain kevyesti liikuntatoimen organisoinnin ja liikuntapalvelujen eri tuottamistapojen



kustannustehokkuutta. Myös liikuntapaikkojen palveluverkon suunnittelua koskevassa osiossa toiminnallisten rajapintojen kokonaisuutta ei ole kattavasti tarkasteltu kaupungin eri hallintokuntien kanssa eikä kiinnitetty riittävästi huomioita palveluverkon kokonaisuuteen asukkaiden näkökulmasta.

Rakennusvirastolla on keskeinen rooli liikuntaviraston yhteistyökumppanina ulkoilu- ja ulkoliikuntapaikkojen palveluverkon, kuten ulkoilureittien ja puistoissa sijaitsevien jääkenttien ja pelikenttien järjestäjänä. Rakennusvirasto vastaa myös ulkoilualueiden luonnonhoidosta. Työnjakoa liikuntaviraston ja rakennusviraston välillä on tarpeen määritellä nykyistä tarkemmin. Liikuntavirastolla tulee olla vastuu kaikesta liikunnan ja urheilutoiminnan järjestämisestä.

HKR-Rakennuttaja on rakennuttanut liikuntaviraston toimeksiannosta kaikki merkittävät liikuntatoimen investointihankkeet. Yhteistyö on ollut sekä suunnittelun että rakentamisen osalta tuloksellista.

Yleisten töiden lautakunta esittää, että liikuntatoimen kokonaisselvitystä tulee täydentää rakennusviraston roolin osalta edellä esitetyn mukaisesti. Rakennusviraston tulee olla mukana liikuntastrategian laadinnassa, koska rakennusvirastolla on keskeinen rooli liikuntaviraston yhteistyökumppanina. Virastojen toimintastrategioiden tulee olla toisiaan tukevia ulkoilu- ja ulkoliikuntapalvelujen osalta.

Esittelijä

kaupungininsinööri  
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Silja Hyvärinen, kehittämisspäälikkö, puhelin: 310 38619  
silja.hyvarinen(a)hel.fi

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 13.03.2012 § 43

HEL 2011-002585 T 00 00 02

Päätös

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta päätti asiasta seuraavan lausunnon:

Liikuntatoimen tulevassa strategiatyössä on tarpeen käsitellä myös liikunnan yhteiskunnallista vaikutusta ja arvoperustaa. Tuoreessa Helsingin kaupunginvaltuuston kulttuuristrategiassa vuosille 2012–2017 linjataan, että helsinkiläisen kulttuuripolitiikan tavoitteet ovat pitkälle yhteneväisiä liikunta- ja nuorisopolitiikan tavoitteiden kanssa. Näihin yhteisiin tavoitteisiin kuuluu helsinkiläisten elämänlaadun ja toimintakykyisyyden parantaminen. Tavoitteena on myös



yhteisöllisyyden ja henkisen hyvinvoinnin edistäminen,  
syrjäytymiskehityksen ehkäisy ja monikulttuurisen kaupungin kehitys.

Kulttuurilautakunta rajaa liikuntatoimen kokonaisselvityksen  
loppuraporttia käsittelevän lausuntonsa koskemaan ensisijaisesti  
liikunta- ja kulttuuritoimen rajapintoja.

#### Stadion-säätiö

Raportissa käsitellään stadion-säätiötä ja Stadion-rakennusta.  
Helsingin stadion on arkkitehtuurin maanmerkki ja sen toimivuus  
käyttötarkoituksessaan on kaupunkikulttuurille hyvin tärkeitä.  
Rakennuksen valtion ja kaupungin yhteisvastuullinen kunnossapito on  
tarpeen tehdä kansallisen monumentin arvon ja käytön mukaisesti.  
Lautakunta toteaa, että Stadionia tulee jatkossakin voida käyttää niin  
urheilun kuin musiikin tai kulttuurin suurtahtumiin.

#### Liikunnan tukimuodot

Sekä kulttuuri- että liikuntatoimi tukevat ja aktivoivat toimialansa  
palvelutuotantoa useilla eri tavoilla. Vaikka urheilun ja kulttuurin  
julkisella tukemisella on erilaisia muotoja ja perinteitä, tulisi kaikkia  
avustusmuotoja kehitettäessä pitää kaupungin yhteiset periaatteet  
mielessä.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta pitääkin hyvänä kehittämistavoitetta,  
jonka mukaan eri tukimuotoja tulisi kehittää siten, että ne ovat sekä  
päättäjille että edunsaajille selkeitä, perusteltuja ja läpinäkyviä. Tukien  
myöntöperusteiden tulisi olla myös mahdollisimman avoimia.  
Esimerkiksi välivuokrauskäytäntöön on kiinnitetty tarpeellista huomiota.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta kannattaa ehdotusta, jonka mukaan  
nykyisen tukijärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida entistä  
kriittisemmin ja pyrkiä yhdistämään erilaisia tukimuotoja selkeämmiksi  
kokonaisuuksiksi. Lautakunta tukee myös järjestelyjä, jotka  
kannustavat poikkihallinnolliseen yhteistyöhön.

Selvitysraportissa ehdotetaan myös erilaisten avustusten  
vastikkeellisuutta arvioitaessa niiden nykyistä selkeämpää kytkemistä  
kaupungin omaan palvelutuotantoon. Mikäli näin tehtäisiin, tulee  
erityistä huomiota kiinnittää palveluntarjoajien tasapuoliseen kohteluun  
ja kilpailunäkökohtiin sekä ns. puhtaan avustustoiminnan ja kaupungin  
oman palvelutuotannon rajapintoihin.

#### Palveluverkon suunnittelu

Raportissa on kiinnitetty huomiota koulutilojen yhteiskäyttöön.  
Lautakunta pitää asian tarkoituksenmukaista kehittämistä tärkeänä  
tavoitteena, joka ei järjesty ilman erillistoimia.



Yhtenä esityksenä on liikuntatoimen ja opetusviraston alaisten liikuntapaikkojen käytön hallinnoinnin yhdenmukaistamista. Käytännön toimena ehdotetaan liikuntatoimen ja koulujen liikuntapaikkojen tilavarausjärjestelmien yhdistäminen.

Lautakunta katsoo, että koulujen ja lähiliikuntapaikkojen yhteinen kehittäminen on tärkeä tavoite. Kulttuurin tarpeet tulee niin ikään ottaa huomioon sekä näitä paikkoja kehitettäessä että niiden käytön helpottamista suunniteltaessa.

Kuten liikuntatoimen kokonaisselvityksessä todetaan, on yhteistyö hallintokuntien välillä oleellista palvelujen takaamiseksi eri puolilla kaupunkia. Liikuntavirastolla ja opetustoimella on toimipisteitä sellaisilla kaupungin alueilla, joilla kulttuurikeskuksella ei ole omaa aluetaltoa. Näiden tilojen saaminen myös kulttuurialan toimijoiden käyttöön on kaupungille tärkeää.

Toisin kuin useimmissa Suomen kaupungeissa, Helsingissä taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ovat yksityisiä toimijoita, joita kaupunki ja valtio avustavat. Jotta taiteen perusoppilaitokset voivat tarjota opetusta tasapuolisesti eri puolilla kaupunkia lähellä asukkaita, tulisi niiden tilatarpeita ja tilojen hinnoittelua tarkastella erillään kaupallisista toimijoista.

Lopuksi

Kulttuurikeskuksessa ja liikuntavirastolla on yhteinen tilavarausjärjestelmä (Elis/Leevi). Tämä järjestelmä korvaa monta muuta järjestelmää ja sillä voidaan hoitaa laskutukset, sopimukset, tilavaraukset. Lisäksi sen avulla voidaan hoitaa viestintään, työvuorojen suunnitteluun sekä erilaisille kursseille ilmoittautumiseen liittyviä tehtäviä. Järjestelmä keskustelee myös kaupungin muiden järjestelmien kanssa (esim. Sap ja asiointiportaali).

Yhteistyön hyötyihin kuuluu myös kustannusten jako. Kehittämisen haasteena on hyvin erilaisten ja eri kokoluokan tarpeiden integrointi ja niiden vaikutus järjestelmän kehittämiseen.

Esittelijä

vs. kulttuurijohtaja  
Veikko Kunnas

Lisätiedot

Veikko Kunnas, vs. kulttuurijohtaja, puhelin: 310 37000  
veikko.kunnas(a)hel.fi

Kaupunginjohtaja/J 31.08.2011

HEL 2011-002585 T 00 00 02





11.06.2012

Sj/1

## Päätös

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä asettaa työryhmän seuraavasti:

Työryhmän nimi on liikuntatoimen kokonaisselvityksen seurantatyöryhmä ja tehtävä on valvoa konsulttityötä, joka koskee liikuntatoimen kokonaisselvitystä.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimetään apulaiskaupunginjohtaja Tuula Haatainen ja jäseniksi

rahoitusjohtaja Tapio Korhonen, talous- ja suunnittelukeskus  
liikuntajohtaja Anssi Rauramo, liikuntavirasto  
virastopäällikkö Jaakko Stauffer, kiinteistövirasto  
osastopäällikkö Petteri Huurre, liikuntavirasto  
osastopäällikkö Tarja Loikkanen, liikuntavirasto  
konserniyksikön päällikkö Matti Malinen, talous- ja suunnittelukeskus  
toimitusjohtaja Maija Innanen, Stadion-säätiö  
talouspäällikkö Kristiina Sorell, Urheiluhallit Oy

Lisäksi työryhmä voi työnsä aikana kuulla muita tarpeellisiksi katsomiaan asiantuntijoita.

Kaupunginsihteeri Hannu Hyttinen hallintokeskuksesta vastaa työryhmän sihteerien tehtävien hoitamisesta.

Kaupunginjohtaja pyytää samalla henkilöstöjärjestöjä nimeämään työryhmään edustajansa.

Työryhmän toiminnassa on noudatettava Khn 10.5.2010 antamaa ohjetta tilapäisistä toimielimistä.

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi 30.11.2011 mennessä.

## Lisätiedot

Hyttinen Hannu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
hannu.hyttinen(a)hel.fi